

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)

Sorular ve Cevaplar

Bu belge, Avrupa Komisyonunun 10 Mayıs 2023 tarihinde evrimii paylaşılan soru-cevap notunun İMMİB Ekonomik Araştırmalar tarafından yapılan tercümesidir. Bilgi notunun İngilizce orijinaline [su linkten](#) ulaşılabilmektedir.

AB Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'nı neden uygulamaya koyuyor?

İklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik uluslararası faaliyetler açısından AB  nc  konumdadır. Avrupa Yeşil Mutabakatı, AB'nin 2030 yılına kadar karbon emisyonlarında 1990 seviyelerine kıyasla %55'lik bir azalma ve 2050 yılına kadar iklim açısından nötr bir kıta olma y nindeki iddialı hedefini gerçekleştirmeye yönelik net bir yol ortaya koymuştur. Temmuz 2021'de Avrupa Komisyonu, bu hedefi gerçekleştirmek ve AB'yi iklim alanında küresel bir lider haline getirmek için "Fit For 55" düzenleme önerisini sundu. O zamandan bu yana, bahse konu düzenlemeler ortak yasa koyucular, Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi arasında yapılan müzakereler yoluyla şekillendi ve birçoğu AB yasası olarak imzalandı. Bu düzenlemeler arasında AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması da yer almaktadır.

AB iklim konusundaki hedeflerini yükselttikçe ve AB dışındaki ülkelerde daha gevşek evre ve iklim politikaları hüküm sürdükçe, 'karbon kaçağı' olarak adlandırılan bir risk söz konusu olmaktadır. Bir başka ifadeyle, AB'de yerleşik şirketler, gevşek standartlardan yararlanmak için karbon yoğun üretimi yurtdışına taşıyabilmekte veya AB'de üretilen ürünleri tercih etmek yerine yurtdışında daha karbon yoğun biçimde üretilen ürünleri ithal edebilmektedirler. Bu tür bir karbon kaçağı, emisyonları Avrupa dışına kaydırabilir ve dolayısıyla AB'nin yanı sıra küresel iklim çabalarına da ciddi şekilde zarar verebilir. SKDM, AB'de üretilen ürünler ile yurt dışından ithal edilen ürünler arasındaki karbon fiyatını eşitleyecek ve üretim daha gevşek evre politikalarına sahip ülkelere kaydırılmasıyla AB'nin iklim hedeflerinin zarar görmesini engelleyecektir. Bu nedenle SKDM, karbon kaçağı riskini önleyen ve bir yandan DT  uyumluluğunu sağlarken diğer yandan AB'nin iklim değişikliği ile mücadele konusundaki artan kararlılığını destekleyen bir uygulamadır.

Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi, ortak yasa koyucular olarak 10 Mayıs 2023 tarihinde nihai SKDM Tüzüğünü imzalamıştır. SKDM'nin temelini oluşturan hükümler ve operasyonel özellikleri artık aşamalı olarak yürürlüğe girecek ve uygulanacaktır.

SKDM nasıl çalışacak?

Dünya Ticaret  rg t  (DT ) kuralları ve AB'nin diğer uluslararası yükümlülükleri ile uyumlu olarak tasarlanan SKDM sistemi aşağıdaki belirtilen şekilde çalışacaktır:

- SKDM'nin 2026 yılında yürürlüğe girmesi ile birlikte, AB'deki ithalatçılar, ithal ettikleri ilgili  r nler AB'nin karbon fiyatlandırma kuralları kapsamında üretilmiş olsaydı ne kadar karbon fiyatı  denecektiye o fiyat karşılık gelen karbon sertifikaları

satın alacaklardır. Diğer yandan, AB’de yerleşik olmayan bir üretici, ithal edilen malların üretiminden kaynaklanan karbon emisyonu için AB dışındaki bir ülkede bir bedel ödemiş olduğunu gösterebilirse, ilgili tutar SKDM kapsamında oluşan maliyetten tamamen düşülebilecektir.

- Dolayısıyla SKDM, AB üyesi olmayan ülkelerdeki üreticileri üretim süreçlerini yeşil hale getirmeye teşvik ederek karbon kaçağı riskini azaltmaya yardımcı olacaktır.

İşletmelere ve diğer ülkelere yasal kesinlik ve istikrar sağlamak amacıyla, SKDM aşamalı olarak uygulamaya konulacak ve başlangıçta sadece karbon kaçağı riski yüksek olan demir, çelik, çimento, gübre, alüminyum, hidrojen ve elektrik üretimi gibi belirli bazı ürünler için geçerli olacaktır. Geçiş aşamasında, uygulamanın sorunsuz işlenmesini sağlamak ve üçüncü ülkelerle iletişimi kolaylaştırmak amacıyla, kapsam dahilindeki ürünler için 1 Ekim 2023 tarihinden itibaren bir raporlama sistemi uygulanacaktır. İthalatçılar SKDM kapsamında oluşan maliyetleri 2026 yılından itibaren ödemeye başlayacaktır.

SKDM, belirli elektrik ithalatlarına yönelik bir düzenlemenin bulunduğu Kaliforniya gibi dünyanın çeşitli bölgelerinde halihazırda uygulanmaktadır. Kanada ve Japonya gibi bazı ülkeler de benzer girişimler planlamaktadır. Buna ek olarak IMF ve OECD gibi kuruluşlar bu tür tedbirlerin sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik uluslararası çabaları nasıl destekleyebileceğini incelemek üzere yakın zamanda çalışmalar yürütmüştür. G20 Maliye Bakanları, 9-10 Temmuz 2021 tarihli toplantılarının ardından yayınladıkları bildirimde, karbon fiyatlandırma mekanizmalarının kullanımı konusunda daha yakın uluslararası koordinasyon gerekliliğini gündeme getirmişlerdir. Bu tarihten itibaren bir “İklim Kulübü” kurma çalışmaları devam etmektedir.

SKDM’den elde edilen gelirler, bütçe ve öz kaynaklara ilişkin 2020 Aralık dönemi Kurumlar Arası Anlaşması’nda (Interinstitutional Agreement) belirtildiği üzere AB bütçesine aktarılacaktır.

Karbon kaçağı zaten Emisyon Ticaret Sistemi tarafından ele alınmıyor mu?

AB’nin Emisyon Ticareti Sistemi (ETS), dünyanın ilk uluslararası emisyon ticareti programı ve AB’nin iklim değişikliğiyle mücadelede amiral gemisi politikasıdır. ETS belirli sektörlerdeki endüstriyel tesislerden salınabilecek sera gazı emisyonlarının miktarına bir üst sınır getirmektedir. Tahsisatların ETS ticaret piyasasından satın alınması gerekmektedir, ancak karbon kaçağını önlemek amacıyla belirli sayıda ücretsiz tahsisat dağıtımı da yapılmaktadır. Bu sistem karbon kaçağı riski ile mücadelede etkili olmuştur, ancak diğer yandan yurtiçinde ve yurtdışında firmaların daha yeşil üretime yatırım yapma konusunda teşvik edilmesi önünde bir engel oluşturmaktadır. SKDM giderek ETS’ye bir alternatif haline gelecektir. AB’nin revize edilmiş ETS’si kapsamında, ETS’nin iddialı iklim hedeflerini yerine getirmede maksimum etkiye sahip olabilmesi için tüm sektörlerde serbest tahsisat sayısı zaman içinde azaltılacaktır. Ayrıca, SKDM kapsamındaki sektörler için, SKDM mali yükümlülükleri belirlenen programa göre kademeli olarak uygulanırken, ücretsiz tahsisatlar 2026’dan itibaren aşamalı olarak kaldırılacaktır.

ETS'yi tamamlaması amaçlanan SKDM, AB'ye ithal edilen ürünlerdeki gömülü emisyonları kapsayacak bir sertifika sistemine dayanacaktır. Ancak SKDM, bir 'sınırla ve al-sat' (cap-and-trade) sistemi olmaması gibi özellikleri ile ETS'den belirli alanlarda ayrılmaktadır. Bu sistemin yerine, SKDM sertifikaları ETS fiyatını yansıtmaktadır.

AB ve AB dışı işletmeler arasında eşit şartlar sağlamak için, özellikle SKDM kapsamındaki sektörlerde mevcut tahsisatların azaltılması bağlamında, 2026'da SKDM tam olarak faaliyete geçtiğinde sistem revize edilmiş AB ETS'yi yansıtacak şekilde ayarlanacaktır. Bu çerçevede SKDM, AB ETS kapsamında tahsis edilen serbest tahsisatların azaltılmasıyla doğru orantılı olarak kademeli biçimde uygulanmaya başlanacak ve 2035 yılına gelindiğinde tamamen ETS'nin yerini alacaktır. Bu süreçte SKDM, AB ETS kapsamında sağlanan ücretsiz tahsisatların dışında kalan emisyonlar için uygulanacak olup, bu sayede AB'deki ithalatçılar ve üreticilerin eşit şartlarda rekabeti sağlanacaktır.

SKDM uygulamada nasıl çalışacak?

SKDM, sistemin ithalatçılar tarafından sertifika satın alınmasına dayalı olması bakımından ETS ile aynı işlevi görmektedir. Sertifikaların fiyatı, € / ton CO₂ salınımı olarak ifade edilen AB ETS tahsisatlarının haftalık ortalama açık artırma fiyatına bağlı olarak hesaplanacaktır. İthalatçılar, SKDM'de yer alabilmek ve SKDM sertifikaları satın alabilmek için, bireysel olarak ya da bir temsilci aracılığıyla SKDM'ye kayıt yaptırmak zorunda olacaklardır.

Nihai SKDM anlaşması, yeni mekanizmanın ilgili üye ülkenin yetkili makamları ile koordinasyon halinde Avrupa Komisyonu tarafından yürütülmesini öngörmektedir. Dolayısıyla Komisyon, beyanların incelenmesi ve doğrulanmasının yanı sıra SKDM sertifikalarının ithalatçılara satışı için oluşturulacak merkezi bir platformun yönetiminden sorumlu olacaktır. SKDM kapsamındaki ürünleri AB'ye ithal edebilmek için ithalatçıların her yıl 31 Mayıs'a kadar bir önceki yıl AB'ye ithal ettikleri malların miktarını ve bu mallardaki gömülü emisyonları beyan etmeleri gerekmektedir. Aynı zamanda, Komisyon'dan satın aldıkları SKDM sertifikalarını teslim etmelidirler.

SKDM, ithalatçıların AB ETS kapsamında AB'de yerleşik üreticilerle aynı karbon fiyatını ödemesini sağlayarak, AB'de üretilen ve başka ülkelere ithal edilen ürünlere eşit muamele yapılmasını sağlayacak ve karbon kaçağını önleyecektir.

Geçiş aşamasında neler olacak?

Komisyon'un önerisi uyarınca, ithalatçılar, 1 Ekim 2023'te başlayıp 2025'in sonunda sona erecek bir geçiş aşaması süresince, SKDM'ye tabi ürünlerinde gömülü olan emisyonları mali bir yükümlülük üstlenmeden bildirmek zorunda olacaklardır. Bu sayede nihai sistemin uygulamaya konulması için taraflara zaman tanınmış olacaktır.

Bu geçiş aşaması, SKDM'nin zaman içinde kademeli olarak devreye alınmasıyla birlikte, AB ve AB üyesi olmayan işletmelerin yanı sıra konu ile ilgili yetkililer için dikkatli, öngörülebilir ve orantılı bir geçişin gerçekleşmesine yardımcı olacaktır.

Nihai sistem 2026 yılında tam olarak faaliyete geçtiğinde, AB ithalatçıları bir önceki yıl AB'ye ithal ettikleri toplam ürünlerin miktarını ve bu ürünlerdeki gömülü emisyon miktarını yıllık olarak beyan etmek ve buna karşılık gelen miktarda SKDM sertifikasını teslim etmek zorunda kalacaklardır. AB ETS'deki serbest tahsisatlar ilgili ürünler için 8 yıllık bir süre zarfında aşamalı olarak kaldırılırken, SKDM de aşamalı olarak uygulanmaya başlanacaktır. İlk yıllarda sadece en yoğun karbon içeren ürünler SKDM'ye tabi olacaktır. Emisyon seviyeleri AB ETS kapsamındaki emisyon kriterinin altında olduğundan, düşük karbon yoğunluklu ürünlerin AB'ye ithalatı sırasında herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

Yeni mekanizma hangi sektörleri kapsayacak ve neden bu sektörler seçildi?

SKDM başlangıçta aşağıdaki sektörlerin ithalatında uygulanacaktır:

- Çimento
- Demir ve Çelik
- Alüminyum
- Gübreler
- Hidrojen
- Elektrik enerjisi

Bu sektörler, özellikle yüksek karbon kaçağı riski ve yüksek karbon emisyonları nedeniyle belirli kriterlere göre seçilmiş olup, nihayetinde sistem tam aşamalı olarak devreye girdiğinde ETS kapsamındaki sektörlerin emisyonlarının %50'sinden fazlasını yakalayacaktır.

SKDM, kapsam dahilindeki ürünlerin üretim sürecinde ortaya çıkan sera gazlarının doğrudan emisyonlarının yanı sıra, yönetmeliğin Ek IA belgesinde listelenen belirli ürünlerin dolaylı emisyonları için de geçerli olacaktır. Varılan anlaşma, gelecekte başka ürünlerdeki dolaylı emisyonların da kapsama dahil edilebilmesi için bir analiz yapılmasını öngörmektedir. Nihai SKDM sisteminin yürürlüğe girmesinden önce, geçiş aşamasındaki genel işleyiş gözden geçirilecektir.

Aynı zamanda, AB ETS tarafından halihazırda kapsanan ürünler arasında, karbon kaçağı riski bulunan ve müzakereler sırasında tespit edilen belirli ürünlerin SKDM mekanizması kapsamına ilave edilmesine yönelik ürün kapsamı gözden geçirilecektir. Rapor, bahse konu ürünlerin 2030 yılına kadar kapsama dahil edilmesini öngören bir zaman çizelgesi içerecektir.

AB ithalatçıları, yeni sistemi doğru bir şekilde kullanabilmek için AB dışındaki ülkelerde yerleşik ihracatçılarından ihtiyaç duydukları bilgileri nasıl temin edebilirler?

SKDM'ye tabi ürünler ile ilgili gömülü emisyonlara ilişkin bilgiler, AB dışında yerleşik üreticiler tarafından AB'de kayıtlı ithalatçılara iletilmelidir. Talep edilen bilgilerin mevcut olmaması durumunda, AB ithalatçıları satın almaları gereken sertifika sayısını belirlemek üzere her bir ürün için CO₂ emisyonlarına ilişkin varsayılan değerleri (nihai sistem devreye girdikten sonra da) kullanabileceklerdir. Bununla birlikte, ithalatçılar bir mutabakat prosedürü ile birlikte

gerçekleşen emisyonları gösterebilecek ve buna göre uygun sayıda SKDM sertifikası teslim edebileceklerdir.

Hangi ülkelerden yapılan ithalat SKDM kapsamına girecektir?

Prensip olarak, AB üyesi olmayan tüm ülkelerden yapılan ithalat SKDM kapsamına girecektir. Bununla birlikte, ETS'ye katılan veya AB'nin emisyon ticaret sistemine bağlı olan bazı üçüncü ülkeler mekanizmanın dışında tutulacaktır. Bu durum Avrupa Ekonomik Alanı üyeleri ve İsviçre için geçerlidir.

SKDM, elektrik piyasalarını AB ile entegre etmek isteyen ülkelerde üretilen ve bu ülkelerden ithal edilen elektriğe, bu elektrik piyasaları tam olarak entegre olana kadar uygulanacaktır. Belirli yükümlülük ve taahhütlerin uygulanmasına bağlı katı koşullar altında, bu ülkeler mekanizmadan muaf tutulabilir. Böyle bir durumda AB verilen muafiyetleri 2030 yılında yeniden gözden geçirecek olup, bu tarihten itibaren söz konusu ülkelerin taahhüt ettikleri karbonsuzlaştırma tedbirlerini ve AB'ninkine eşdeğer bir emisyon ticaret sistemini uygulamaya koymuş olmaları gerekmektedir.

Sonraki adımlar nelerdir?

Ortak yasa koyucuların SKDM Yönetmeliğini imzalamasıyla birlikte, yeni kurallar AB Resmi Gazetesinde yayımlandıktan yirmi gün sonra resmen yürürlüğe girecek. SKDM'nin geçiş aşaması 1 Ekim 2023 tarihinde uygulamaya girecek ve ithalatçılar için ilk raporlama dönemi 31 Ocak 2024 tarihinde sona erecektir. SKDM kapsamında emisyonların raporlanmasına ilişkin kurallar ve gereklilikler, AB üyesi ülkelerin uzmanlarından oluşan SKDM Komitesine danışıldıktan sonra Komisyon tarafından kabul edilecek ayrı bir yasa ile ayrıntılı olarak belirtilecektir.

İleriye dönük olarak süreç üçüncü ülkelerle ve sektörle nasıl ilerleyecek?

SKDM teklifini hazırlarken Komisyon, hem kamuya açık bir şekilde görüşleri toplamış hem de belirli paydaşlara danışmak yoluyla geniş çaplı istişarelerde bulunmuştur. Buna ek olarak Komisyon, AB ve AB dışı ülkelerdeki kamu yetkilileri, iş dernekleri, bireysel şirketler ve STK'lar ile kapsamlı ikili istişarelerde bulunmuştur. Temel malzeme sektörlerinden, derneklerden, üreticilerden, STK'lardan üst düzey yöneticiler ve politika yapıcılar ile hedefe yönelik istişareler gerçekleştirilmiştir.

Bahse konu geçiş dönemi boyunca, mekanizmanın sorunsuz bir şekilde uygulanmasını sağlamak, mümkün olan alanlarda sinerji oluşturmak ve küresel olarak etkili karbonsuzlaştırma yöntemlerini teşvik etmek amacıyla, sanayi ve ilgili ülkeler ile işbirliğinde çalışmaya devam

edilecektir. Bu çalışmalar, Komisyon'un 2025 yılı ortasına kadar tamamlayacağı ve 1 Ocak 2026'da SKDM hayata geçtiğinde kullanılacak nihai metodolojiyi de belirleyecek olan yönetmeliğin geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Aynı zamanda Avrupa Komisyonu, OECD'deki İklim Değişikliğini Azaltma Yaklaşımları İçin Kapsayıcı Forum (IFCMA) ve G7 tarafından desteklenen İklim Kulübü gibi dünya çapında etkili iklim değişikliğinin etkilerini azaltma politikalarının tasarlanması ve uygulanmasına ilişkin çabaları tam olarak desteklemekte ve bunlara katılmaktadır.

AB ayrıca imalat sanayilerinin karbonsuzlaştırılmasına yönelik olarak düşük ve orta gelirli ülkelerle işbirliği yapmaya hazırdır. Birlik ayrıca daha az gelişmiş ülkeleri gerekli teknik yardımla destekleyecektir.